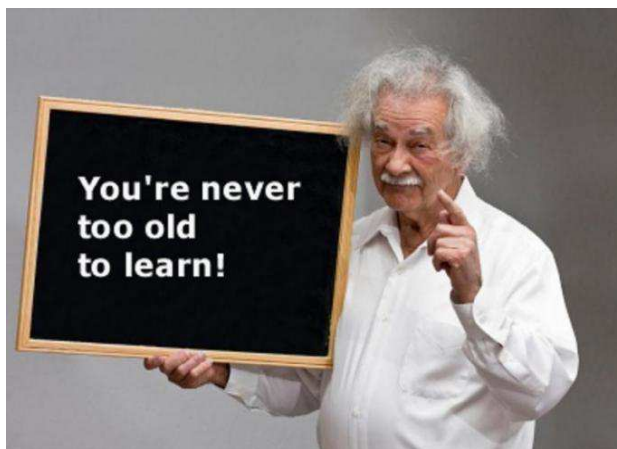

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
2010-2011

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΕΚΠ64
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

3^Η ΕΡΓΑΣΙΑ

Σύμβουλος Καθηγήτρια : Δρ. Σ Καλογρίδη
Φοιτητής: Μ. Παπαρηγοράκης

1 Περιεχόμενα

1	Περιεχόμενα.....	σελ 3
2	Εισαγωγή	σελ 4
3	Ερώτημα Α.....	σελ 5
3.1	Χρονική διάρκεια περιοχή υλοποίησης φορείς χρηματοδότησης	σελ 5
3.2	Σκοπός και στόχοι προγράμματος	σελ 5
4	Ερώτημα Β.....	σελ 6
4.1	Α μέρος Απόκτηση γενικών γνώσεων και δεξιοτήτων	σελ 6
4.2	Β μέρος ειδικές γνώσεις, σχετικές με την διδασκαλία του αντικειμένου των μαθηματικών.....	σελ 7
5	Ερώτημα Γ	σελ 8
5.1	Διδακτική ενότητα: Τίτλος σύντομη περιγραφή	σελ 8
5.2	Σκοπός και στόχοι της διδακτικής ενότητας:	σελ 8
5.3	Αναλυτικός προγραμματισμός της 15 ωρης Δ.Ε	σελ 10
6.1	Ερώτημα Δ	σελ 11
6.2	Ερώτημα Ε	σελ 11
6.2.1	Εκπαιδευτικές τεχνικές	σελ 11
6.2.2	Εποπτικά Μέσα Διδασκαλίας	σελ 12
6.3	Εκπαιδευτικές τεχνικές και μέσα σε μια 6ωρη διδασκαλία	σελ 13
6.3.1	Ο προγραμματισμός της 1 ^{ης} 6 ωρης συνάντησης.....	σελ 13
7	Ερώτημα Στ.....	σελ 16
7.1	Διάταξη της αίθουσας	σελ 16
8	Βιβλιογραφία	σελ 17

Πίνακας Ακρωνυμίων

ΔΕ: Διδακτική Ενότητα

Η/Υ Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

ΚΕΚ: Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΤΠΕ Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της επικοινωνίας

Λέξεις Κλειδιά:

Πρόγραμμα, σκοπός , στόχος προγράμματος, διδακτική ενότητα, συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές, εποπτικά μέσα διδασκαλίας, διάταξη αίθουσας.

2 Εισαγωγή

Η σημερινή κοινωνική πραγματικότητα ευνοεί τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Εκπαίδευση. Οι ΤΠΕ υπόσχονται να βοηθήσουν στην υπερπήδηση μιας σειράς εμποδίων της παραδοσιακής τάξης, ενώ είναι «ισχυρή η αντίληψη ότι «οι ΤΠΕ δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί ικανοποιητικά στα εκπαιδευτικά συστήματα».(Aniram,2001). Ωστόσο, η αξιοποίηση τους δεν είναι εύκολη υπόθεση, ενώ υπάρχει «μια θολή αντίληψη αναφορικά με το μοντέλο μάθησης που οι που οι υπολογιστές θα στήριζαν» (Healy,1998)

Στη χώρα μας ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη βασική χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, στοχεύοντας στη ενθάρρυνση και στήριξη των εκπαιδευτικών σε ζητήματα σχετικά με τις μορφές αξιοποίησης των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη. Η δεύτερη φάση των προγραμμάτων αυτών, της επιμόρφωσης κατά ειδικότητα, βρίσκεται σε εξέλιξη. Αυτά όσον αφορά τη Δημόσια εκπαίδευση. Όμως δεν συνέβει κάτι ανάλογο για όσους εκπαιδευτικούς δεν υπηρετούν σ' αυτήν. Για το λόγο αυτό ανέλαβαν πρωτοβουλία, τοπικές ενώσεις εκπαιδευτικών, να οργανώσουν αντίστοιχα προγράμματα επιμόρφωσης.

Η τοπική ένωση μαθηματικών Χανίων, στην προσπάθειά της να στηρίξει την εκπαιδευτική αλλά και επαγγελματική ανάπτυξη των μελών της, πρόκειται να υλοποιήσει ένα τέτοιο πρόγραμμα επιμόρφωσης, που θα απευθύνεται στα μέλη της που δεν έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτή τη γνώση.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να προτείνει το σχεδιασμό για την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος επιμόρφωσης δώδεκα εκπαιδευτών, οι οποίοι στη συνέχεια θα επιμορφώσουν τα μέλη της ένωσης. Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής δράσης βασίστηκε στις αρχές και την εκπαιδευτική μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων.

3 Ερώτημα Α

Να προσδιορίσετε: τη χρονική διάρκεια του προγράμματος σε ώρες, την περιοχή υλοποίησής του, το σκοπό και τους στόχους του προγράμματος, τον/τους πιθανό/ους φορέα/εις χρηματοδότησής του

3.1 Χρονική διάρκεια-περιοχή υλοποίησης-φορείς χρηματοδότησης

Το πρόγραμμα εντάσσεται στην πράξη «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη» του επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση» του ΕΣΠΑ, και υλοποιείται από σύμπραξη φορέων, με τελικό τοπικό αποδέκτη την τοπική «Ένωση Μαθηματικών» που έχει και την τελική ευθύνη εποπτεία και έλεγχο υλοποίησης του προγράμματος.

Η διάρκεια του προγράμματος είναι 100 ώρες. Θα διεξαχθεί στα Χανιά και θα υλοποιηθεί από το ΚΕΚ «Όμικρον». Αριθμός εκπαιδευομένων 24

Χρηματοδοτείται κατά 75% από την ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο 25% καλύπτεται από την τοπική Ένωση Μαθηματικών.

3.2 Σκοπός και στόχοι προγράμματος

Η επιτυχής οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων επιμόρφωσης στηρίζεται στη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των αλληλοεξαρτώμενων διαδικασιών. «Βασική όμως προϋπόθεση υλοποίησής, αποτελεί η διαδικασία της καταγραφής αναγκών. Η σημαντικότητα αυτής της δραστηριότητας έγκειται στο ότι το γενικό πλάνο κάθε προγράμματος ξεκινά από τη σύλληψη της έννοιας «ανάγκη» και κατά συνέπεια από την προσπάθεια ικανοποίησής της» (Long_1983). «Ο εκπαιδευτικός στόχος του προγράμματος απορρέει από την ανάλυση των δεδομένων αλλά και των εκπαιδευτικών αναγκών του πληθυσμού-στόχου»(Βεργίδης,2008). Διερευνήσαμε τις ανάγκες των εκπαιδευομένων με ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε δειγματοληπτικά σε ένα μικρό αριθμό από αυτούς.

Με βάση τα παραπάνω, θέσαμε ως σκοπό του προγράμματος την επιμόρφωση 24 μαθηματικών που θα χρησιμοποιηθούν ως επιμορφωτές των εκπαιδευτικών μαθηματικών, στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη. Ειδικότερα αφορά:

- Στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις παιδαγωγικές αρχές – μεθοδολογικές και διδακτικές – στις οποίες βασίζεται η μάθηση με την υποστήριξη των ΤΠΕ.
- Την εκπαίδευση στην παιδαγωγική αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού, λογισμικού γενικής χρήσης, του διαδικτύου, εργαλείων και υπηρεσιών web, καθώς και εκπαιδευτικής αξιοποίησης συστημάτων διαχείρισης εκπαιδευτικού περιεχομένου και διαδραστικών πινάκων
- Την επιμόρφωση σε θέματα εφαρμογής των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη.

Αναλυτικά οι στόχοι κατά διδακτική ενότητα, περιγράφονται στην ανάλυση των διδακτικών ενοτήτων του ερωτήματος Β.

4 Ερώτημα Β

Να προσδιορίσετε: τους τίτλους των διδακτικών ενοτήτων του προγράμματος και τη διάρκεια κάθε διδακτικής ενότητας σε ώρες, αιτιολογώντας κατάλληλα τις επιλογές σας.

Στους πίνακες αναλύονται οι τίτλοι των διδακτικών ενοτήτων, οι σκοποί ή οι στόχοι καθώς και η χρονική διάρκειά κάθε μιας.

Το πρόγραμμα χωρίζεται σε δύο μέρη των 40 και 60 ωρών αντίστοιχα

4.1 Α μέρος Απόκτηση γενικών γνώσεων και δεξιοτήτων

Συνολικός αριθμός ωρών 40		
Τίτλος Δ.Ε.	Σκοπός – Στόχοι: <i>Οι εκπαιδευόμενοι να καταστούν ικανοί:</i>	Ώρες
Βασικές αρχές της παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ	Να διαθέτουν μια γενική θεώρηση των επιπτώσεων της διδακτικής χρήσης των ΤΠΕ	5
Παιδαγωγική αξιοποίηση του Διαδικτύου. (Θεωρητικό υπόβαθρο, εκπαιδευτικές πύλες κλπ)	Να γνωρίζουν τα θεωρητικά αλλά και τα πρακτικά προβλήματα της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στη διδασκαλία και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της ενσωμάτωσης αυτής στο εκπαιδευτικό σύστημα.	5
Παιδαγωγική χρήση των εργαλείων γενικής χρήσης	Να κατανοούν τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για την αναβάθμιση της διαδικασίας της διδασκαλίας και της μάθησης.	5
Παιδαγωγική αξιοποίηση εργαλείων και υπηρεσιών web	Να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες του διαδικτύου προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα της διδασκαλίας τους.	4
Χαρακτηριστικά των διαδραστικών συστημάτων διδασκαλίας	Να γνωρίζουν τους τρόπους χρήσης του διαδραστικού πίνακα στην εκπαιδευτική διαδικασία.	6
Επιμόρφωση σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων	Σκοπός της ΔΕ είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτών, σε θέματα αρχών και εκπαιδευτικής μεθοδολογίας της εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διεργασία και αποτελεσματικότητα στα τμήματα επιμόρφωσης	15

4.2 Β μέρος ειδικές γνώσεις, σχετικές με την διδασκαλία του αντικειμένου των μαθηματικών

Συνολικός αριθμός ωρών 60		
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Σκοπός – Στόχοι Οι εκπαιδευόμενοι να καταστούν ικανοί:	Ωρες
Διδακτική των μαθηματικών (Βασικές αρχές) .	Να εξοικειωθούν με τον σύγχρονο τρόπο προσέγγισης της διδασκαλίας και της μάθησης ειδικότερα όσον αφορά το μάθημα των μαθηματικών	4
Απόκτηση ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικές με τον κλάδο των μαθηματικών.	Να κατασκευάζουν διδακτικές καταστάσεις με τη βοήθεια λογισμικού που αναφέρεται στην ειδικότητά τους, προκειμένου να στηρίξουν τη διδασκαλία και την εκμάθηση νέων εννοιών αλλά και τη δημιουργία περιβαλλόντων ευνοϊκών για τη μάθηση.	3
Γενικά θέματα εκπαιδευτικού λογισμικού		3
Αρχές για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και διδακτικών σεναρίων		3
Εκμάθηση και παιδαγωγική αξιοποίηση εκπαιδευτικών λογισμικών κατάλληλα για διδασκαλία των μαθηματικών		12
Επεξεργασία πολυμεσικού υλικού.	Να δημιουργήσουν ή να επεκτείνουν εφαρμογές, να επινοήσουν άλλες, χρησιμοποιώντας ανάλογο λογισμικό ή εκπαιδευτικό υλικό	3
Ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών στη διδασκαλία των μαθηματικών		10
Ανάπτυξη μικρών εκπαιδευτικών εφαρμογών	Να δημιουργήσουν νέες μικροεφαρμογές με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων με συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους.	10
Υποδειγματικές διδασκαλίες	Να μεταδώσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, σε άλλους εκπαιδευτικούς και να τους στηρίξουν στην χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη	12

5 Ερώτημα Γ

Επιλέξτε μια διδακτική ενότητα διάρκειας τουλάχιστον 15 διδακτικών ωρών και διατυπώστε τους σκοπούς, τους στόχους της και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα

5.1 Διδακτική ενότητα: Τίτλος σύντομη περιγραφή

Τίτλος της Δ.Ε: Επιμόρφωση σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η ΔΕ αναφέρεται στην επιμόρφωση της εκπαιδευτικής ομάδας, σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων συνολικής διάρκειας 15 ωρών. Θα υλοποιηθεί σε τρεις διδασκαλίες των 6, 5 και 4^{ων} ωρών αντίστοιχα.

Η εκπαιδευτική ομάδα αποτελείται από 24 άτομα και θα «διδάσκουν» δύο εκπαιδευτές. Η ολιγομελής ομάδα και η αξιοποίηση δύο εκπαιδευτών εκτιμάται ότι θα εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή προσέγγιση των θεμάτων, αμβλύνοντας όποιους περιορισμούς προέρχονται από τη χρονική διάρκεια του σεμιναρίου. Οι χώροι που θα χρησιμοποιηθούν για τη διεξαγωγή του θα είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι, ώστε να επιτρέπουν την εργασία σε ομάδες, ενώ θα χρησιμοποιηθούν κατάλληλα εποπτικά μέσα.

Για το σχεδιασμό της διδακτικής ενότητας, συνεκτιμήσαμε ένα σύνολο στοιχείων τα βασικότερα των οποίων είναι: «Η μελέτη και αξιοποίηση στοιχείων η διατύπωση διδακτικών στόχων, καθορισμός και οργάνωση περιεχομένου και την επιλογή εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων» (Κόκκος,2010)

5.2 Σκοπός και στόχοι της διδακτικής ενότητας:

Σκοπός της διδακτικής ενότητας, είναι η επιμόρφωση εκπαιδευτών σε θέματα αρχών και εκπαιδευτικής μεθοδολογίας της εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διεργασία και αποτελεσματικότητα στα τμήματα επιμόρφωσης που θα διδάξουν.

Ως επιμέρους **στόχοι** προσδιορίζονται οι ακόλουθοι:

A. Σε επίπεδο γνώσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι να καταστούν ικανοί:

- Να περιγράφουν και αιτιολογούν τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων
- Να προσδιορίζουν με παραδείγματα τις αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας
- Να αναγνωρίζουν τις διεργασίες στο εσωτερικό της εκπαιδευτικής ομάδας
- Να συσχετίζουν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του

- Να ερμηνεύουν και να αξιολογούν τη σημασία όλων των παραπάνω για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διεργασίας στα τμήματα ενηλίκων που θα διδάξουν, καθώς και για την επαγγελματική τους ανάπτυξη στο ρόλο του εκπαιδευτή.

B. Σε επίπεδο ικανοτήτων

Οι εκπαιδευόμενοι να καταστούν ικανοί:

- Να εφαρμόσουν αποτελεσματικά όλα τα παραπάνω όταν θα εκπαιδεύουν ενηλίκους, διορθώνοντας, συμπληρώνοντας και βελτιώνοντας την εκπαιδευτική τους πρακτική

Γ. Σε επίπεδο στάσεων

Μετά το τέλος της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι:

- Να αποδέχονται και να υποστηρίζουν τους ενήλικους εκπαιδευόμενους στην προσπάθειά τους για επιμόρφωση
- Να ενστερνίζονται την εκπαιδευτική μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων
- Να διευκολύνουν την επικοινωνία και να ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση στο εσωτερικό της εκπαιδευτικής ομάδας
- Να εκτιμούν και να αποδέχονται την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου
- Να αναπτύξουν θετική στάση ως προς τη διαρκή επιμόρφωση για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής

5.3 Αναλυτικός προγραμματισμός της 15 ωρης Δ.Ε.

Ένας αναλυτικός προγραμματισμός της 15 ωρης Δ.Ε. δίνεται στον παρακάτω πίνακα:

1^η ημέρα 6/ωρο

ΘΕΜΑ	ΧΡΟΝΟΣ
I. Γνωριμία-«συμβόλαιο»	30
II. Ενήλικοι εκπαιδευόμενοι	120
1. Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων	20
2. Χαρακτηριστικά ενηλίκων και εμπόδια στη μάθησή τους	40
3. Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης-Ο εκπαιδευτής ενηλίκων	50
4. Ανακεφαλαίωση ενότητας	10
Διαλείμματα	30
III. Εκπαιδευτική πρακτική	150
1. Η πρώτη συνάντηση εκπαιδευτή-εκπαιδευομένων	45
2. Εκπαιδευτικές τεχνικές	95
3. Ανακεφαλαίωση ενότητας	10
Διαλείμματα	30

2^η ημέρα 5/ωρο

IV. Η εκπαιδευτική ομάδα	130
1. Δυναμική ομάδας	60
2. Επικοινωνία στην εκπαιδευτική ομάδα	70
Διαλείμματα	25
V. Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση ενηλίκων	120
Διαλείμματα	25

3^η ημέρα 4/ωρο

VI. Μικροδιδασκαλία	120
VII. Αξιολόγηση εκπαιδευτικής διεργασίας σεμιναρίου	50
VIII. «Κλείσιμο» σεμιναρίου	30
Διαλείμματα	40
ΣΥΝΟΛΟ:	Λεπτά 900

6.1 Ερώτημα Δ

Προτείνετε τρεις (3) συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές που θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε στο πλαίσιο μιας εξάωρης διδασκαλίας, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας, αιτιολογώντας κατάλληλα τις επιλογές σας

6.2 Ερώτημα Ε

Προσδιορίστε τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσετε για την υλοποίηση κάθε μιας από τις συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές, αιτιολογώντας κατάλληλα τις επιλογές σας

6.2.1 Εκπαιδευτικές τεχνικές

Οι Jackson και Caffarella(1994) υπογραμμίζουν ότι για να μπορέσει ο εκπαιδευτής να ανταποκριθεί επιτυχώς στο ρόλο του, καταφεύγει σε ένα πλήθος μεθόδων και τεχνικών που του επιτρέπουν, να προκαλέσει τις κατάλληλες μαθησιακές εμπειρίες στους εκπαιδευόμενους, και να ενισχύσει την αλληλεπίδραση τους.

Για την πραγματοποίηση της διδασκαλίας, επιλέξαμε ποικιλία εκπαιδευτικών τεχνικών, με κριτήριο την προαγωγή των αρχών μάθησης ενηλίκων. Επιδίωξή μας, να θέτουν στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διεργασίας τους εκπαιδευόμενους και να αναπτύσσουν τις αμφίδρομες σχέσεις διδασκόντων διδασκομένων. Να συνδέεται η σκέψη με τη δράση, σε μια ευρετική πορεία προς τη γνώση, δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη του κριτικού τρόπου σκέψης. Αξιοποιήσαμε τα πλεονεκτήματα κάθε μιας από αυτές:

Η σύντομη εισήγηση, έχει το πλεονέκτημα ότι μεταδίδει σε μικρό χρονικό διάστημα συγκροτημένες γνώσεις, ενώ δεν χρειάζεται πολύ χρόνο για την προετοιμασία της. Τη σύντομη εισήγηση εμπλουτίζουμε από ένα σύνολο ενεργητικών συμμετοχικών τεχνικών, μια σύντομη περιγραφή των οποίων, δίνουμε:

Τις ομάδες εργασίας

Οι εκπαιδευόμενοι κατανέμονται σε υπο-ομάδες και ανταλλάσσουν εμπειρίες ή εκπονούν ασκήσεις για ένα συγκεκριμένο θέμα. Αποτελεί την κατεξοχήν εκπαιδευτική τεχνική στην εκπαίδευση ενηλίκων που μπορεί να εφαρμόζεται σε κάθε φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Πλεονεκτήματά της είναι η ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων, η επικοινωνία η ελευθερία έκφρασης, η καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος. Έτσι «ενισχύονται οι οργανωτικές ικανότητες των εκπαιδευομένων και εξασφαλίζουν την ενεργητική συμμετοχή και τη συνεργασία των σπουδαστών» (Βαϊκούση,2008, Courau,2000, Jarvis,2004)

Ο καταγιγισμός ιδεών.

Είναι μια πολυεπίπεδη εξέταση ενός θέματος ή μιας έννοιας, μέσω της υποκίνησης των διδασκομένων να προβούν σε ελεύθερη, αυθόρμητη έκφραση ιδεών. Ζητούμενο είναι να συμβάλουν με όποια ιδέα ή πρόταση έρχεται στο μυαλό τους ακόμα και αν αυτή φαίνεται φανταστική ή απραγματοποίητη. Πλεονέκτημά του ότι «ενθαρρύνει του εκπαιδευόμενους να εκφραστούν γρήγορα, αυθόρμητα, τους εμπλέκει ενεργητικά στη διαδικασία, ενώ ολοκληρώνεται συντομότερα» (Βαϊκούση,2008· Courau, 2000 Jarvis,2004)

Άσκηση

Η τεχνική αφορά ασκήσεις που γίνονται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας ενός προγράμματος Πλεονεκτήματά της είναι ότι δεν είναι χρονοβόρα. Επιτυγχάνεται σύνδεση θεωρίας και πράξης, ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων, καλλιέργεια υπευθυνότητας και τόνωση αυτοπεποίθησής τους. (Βαλάκας,2008)

6.2.2 Εποπτικά Μέσα Διδασκαλίας

Με τον όρο εποπτικά μέσα διδασκαλίας εννοούμε τα «μέσα μετάδοσης εκπαιδευτικών μηνυμάτων που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτής, ώστε να γίνει η διδασκαλία παραστατική δηλαδή να προκαλεί σύμπραξη αισθήσεων και νόησης»(Βαλάκας,2008)

Τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας (ΕΜΔ) αντλούν τη δύναμή τους από την ανθρώπινη φύση και τους τρόπους με τους οποίους ο εκπαιδευόμενος αποκτά νέες γνώσεις, αναπτύσσει ικανότητες, υιοθετεί στάσεις και συμπεριφορές. Χρησιμοποιούμε ΕΜΔ με στόχο να « ενεργοποιήσουμε ταυτόχρονα περισσότερες αισθήσεις, αποδώσουμε με σαφήνεια έννοιες, σχέσεις και φαινόμενα, προσελκύσουμε την προσοχή και διεγείρουμε το ενδιαφέρον των μαθητών, αναπαραστήσουμε την πραγματικότητα» (Κόκκος,2010).

Η επιλογή κάθε φορά γίνεται με βάση τους στόχους της διδασκαλίας και τη διδακτική μέθοδο που έχουμε επιλέξει. Σε αυτή τη βάση θα χρησιμοποιήσουμε μέσα εποπτικής παρουσίασης των πληροφοριών, όπως πίνακα και μαρκαδόρο, θα μοιράσουμε έντυπα με ερωτήσεις ή σημειώσεις που εξυπηρετούν και ενισχύουν τη απομνημονευτική ικανότητα των εκπαιδευομένων. Παράλληλα θα πολλαπλασιάσουμε τα αισθητήρια ερεθίσματα των φοιτητών τη χρήση της Η/Υ, pps, projector, γεγονός που αυξάνει το ενδιαφέρον τους και αποφέρει εξαιρετικά μαθησιακά αποτελέσματα. Σύνδεση στο internet για online αναζήτηση και παρουσίαση διαδικτυακού υλικού.

6.3 Εκπαιδευτικές τεχνικές και μέσα σε μια βωρη διδασκαλία

Την πρώτη ημέρα οι εκπαιδευόμενοι θα συμμετέχουν σε μια βωρη διδασκαλία

Η δομή και το περιεχόμενο της διδασκαλίας διαμορφώνεται ως εξής:

6.3.1 Ο προγραμματισμός της 1^{ης} β ωρης συνάντησης

ΘΕΜΑ	ΧΡΟΝΟΣ
I. Γνωριμία-«συμβόλαιο»	30
II. Ενήλικοι εκπαιδευόμενοι	120
1. Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων	20
2. Χαρακτηριστικά ενηλίκων και εμπόδια στη μάθησή τους	40
3. Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης-Ο εκπαιδευτής ενηλίκων	50
4. Ανακεφαλαίωση ενότητας	10
Διαλείμματα	30
III. Εκπαιδευτική πρακτική	150
1. Η πρώτη συνάντηση εκπαιδευτή-εκπαιδευομένων	45
2. Εκπαιδευτικές τεχνικές	95
3. Ανακεφαλαίωση ενότητας	10
Διαλείμματα	30
ΣΥΝΟΛΟ:	Λεπτά 360

Παρακάτω αναλύουμε κάποιες από τις επιμέρους ενότητες της διδασκαλίας προτείνοντας στόχους, τεχνικές, μέσα για κάθε μια.

Υποενότητα: Γνωριμία-συμβόλαιο

Στόχος είναι να γνωριστούν οι εκπαιδευόμενοι μεταξύ τους και με τους εκπαιδευτές, να ενημερωθούν για τα θέματα και την εκπαιδευτική μεθοδολογία του σεμιναρίου και να συνδιαμορφώσουν το συμβόλαιο συνεργασίας που θα αποτελέσει το πλαίσιο για αποτελεσματική μάθηση.

Εκπαιδευτική τεχνική: Άσκηση γνωριμίας.. Είναι σύνθετη άσκηση για γνωριμία και διατύπωση προσδοκιών – προτάσεων για τη λειτουργία και τη χρησιμότητα του σεμιναρίου

Ανάλυση της τεχνικής άσκηση σε δυάδες

Συνεργασθείτε με τον διπλανό σας. Πάρτε συνέντευξη ο ένας από τον άλλο, για να τον παρουσιάσετε στην ολομέλεια (προσωπικά στοιχεία, επαγγελματικά, ενδιαφέροντα κλπ.). Επίσης συζητήστε τον τρόπο που θα θέλατε να συνεργαστείτε οι εκπαιδευόμενοι μεταξύ σας και με τον εκπαιδευτή, προκειμένου να είναι αποτελεσματική η εκπαιδευτική διαδικασία.

(8 λεπτά εργασία σε ομάδες και 22 λεπτά θα διατεθούν για παρουσίαση συμπερασμάτων ομάδων, συζήτηση για «συμβόλαιο» κλπ)

Εποπτικά μέσα: Η/Υ , powerpoint, projector, οθόνη προβολής, για προβολή εικόνων σχετικές με την εκπαίδευση ενηλίκων, για τη δημιουργία κατάλληλου εισαγωγικού «συμμετοχικού» κλίματος.

Υποενότητα: Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων-προσεγγίζοντας την έννοια «ενήλικος»

Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι, να αρχίσουν να λειτουργούν ως ομάδα και να εξοικειώνονται με τη διαδικασία, ούτως ώστε σταδιακά να επιτευχθεί η εισαγωγή στα επιμέρους θέματα.

Εκπαιδευτική τεχνική: Καταιγισμός ιδεών (10')

Περιγραφή: Ρωτάμε τους εκπαιδευόμενους «Τι σας έρχεται στο νου όταν ακούτε τη λέξη ενήλικος»; Καταγράφουμε τις απαντήσεις τους σε ένα πίνακα, τις κατηγοριοποιούμε και τις συνθέτουμε συζητώντας μαζί τους

Εποπτικά μέσα: πίνακας, μαρκαδόροι.

Υποενότητα: Χαρακτηριστικά ενηλίκων και εμπόδια στη μάθησή τους

Στόχος είναι να προσδιορίζουν οι εκπαιδευόμενοι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων ως εκπαιδευομένων που τους διαφοροποιούν από τους ανήλικους μαθητές και να εντοπίζουν τα εμπόδια που συνδέονται με αυτά και επηρεάζουν την μαθησιακή διεργασία. Θα δοθεί έμφαση στα ιδιαίτερα εμπόδια που προκύπτουν από τη φύση του γνωστικού αντικειμένου.

Εκπαιδευτικές τεχνικές: Δύο ασκήσεις (εκπονούνται η πρώτη σε δυάδες και η δεύτερη σε μεγαλύτερες ομάδες) για τον προσδιορισμό χαρακτηριστικών ενηλίκων εκπαιδευομένων και εμποδίων στη μάθηση. και σύνδεση μεταξύ αυτών – Ανακοίνωση αποτελεσμάτων – Σχολιασμός στην ολομέλεια.

Ανάλυση των ασκήσεων:

Άσκηση 1 (δυάδες, 10')

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να συζητήσουν και να προσδιορίστε χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων που κατά την άποψή σας τους διαφοροποιούν από τους ανήλικους μαθητές.

Άσκηση 2(Ομάδες)

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται ανατρέχοντας στην εμπειρία τους ως εκπαιδευτής/τρια, να συζητήσουν και να προσδιορίσουν τις σημαντικότερες δυσκολίες που κατά την άποψή σας αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι στη διαδικασία μάθησης (15' η επεξεργασία, 15' παρουσίαση και συζήτηση στην ολομέλεια).

Εκπαιδευτικά μέσα: Έντυπα(όπου διατυπώνονται οι ερωτήσεις προς την κάθε ομάδα), πίνακας, διαφανοσκόπιο

Υποενότητα: Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης- εκπαιδευτής ενηλίκων

Στόχος είναι να προσδιοριστούν από τους εκπαιδευόμενους οι προϋποθέσεις της αποτελεσματικής μάθησης των ενηλίκων, και να εντοπιστούν τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτές μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση προϋποθέσεων αποτελεσματικής μάθησης.

Εκπαιδευτικές τεχνικές: *Μια άσκηση σε ομάδες.* Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα έντυπο που περιέχει από μια διαφορετική ερώτηση για διαπραγμάτευση. Οι διαφορετικές ερωτήσεις αφορούν στον εντοπισμό προϋποθέσεων αποτελεσματικής μάθησης, στον προσδιορισμό συγκεκριμένων ενεργειών του εκπαιδευτή που εξασφαλίζουν προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης και στη σκιαγράφηση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων. (20' Ανακοίνωση αποτελεσμάτων – Σχολιασμός στην ολομέλεια)

Εκπαιδευτικά μέσα: Έντυπα(όπου διατυπώνονται οι ερωτήσεις προς την κάθε ομάδα), πίνακας, Η/Υ Powerpoint projector

Υποενότητα: Εναρκτήρια συνάντηση

Στόχος είναι να αναγνωρίζουν οι εκπαιδευτές τα θέματα που θα προκύψουν όταν έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με μια ομάδα εκπαιδευομένων, να αξιολογούν τη σημασία της πρώτης συνάντησης και να τη σχεδιάζουν αποτελεσματικά

Εκπαιδευτική τεχνική:

Γραπτή άσκηση σε ομάδες για επιλογή τεχνικών της πρώτης συνάντησης.

Εκπαιδευτικά μέσα: Η/Υ, powerpoint, projector.

Υποενότητα: Εκπαιδευτικές τεχνικές

Στόχος είναι να προσδιορίζουν οι εκπαιδευόμενοι τις βασικές εκπαιδευτικές τεχνικές στην εκπαίδευση ενηλίκων και τα κριτήρια επιλογής τους, ώστε να μπορούν να

επιλέγουν και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες, ανάλογα με τις ανάγκες της εκπαιδευτικής διεργασίας.

Εκπαιδευτικές τεχνικές:

Ασκήσεις σε ομάδες για επιλογή των καταλληλότερων εκπαιδευτικών τεχνικών για το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας. – Ανακοίνωση αποτελεσμάτων – Σχολιασμός στην ολομέλεια.

Σύντομη εισήγηση ως ανακεφαλαίωση για τα κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών τεχνικών στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Εκπαιδευτικά μέσα: Η/Υ, powerpoint, projector, πίνακας

7_Ερώτημα Στ

Προτείνετε τρόπο/ους διαμόρφωσης της αίθουσας, έτσι ώστε να είναι εφικτή η εφαρμογή των προαναφερόμενων συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών, αιτιολογώντας κατάλληλα τις επιλογές σας

7.1 Διάταξη της αίθουσας

«Ο τρόπος με τον οποίο είναι τοποθετημένα τα θρανία και τα καθίσματα της αίθουσας, επηρεάζει άμεσα τη μάθηση, αφού σχετίζεται με τον τρόπο αλληλεπίδρασης μεταξύ των εμπλεκόμενων στο μαθησιακό γίγνεσθαι.» (Παπάνης,2010)

Οι περιορισμοί που μπαίνουν τόσο από την πολυπληθή ομάδα εκπαιδευομένων, όσο και από τη μικρή χωρητικότητα της αίθουσας, μας αποκλείει σχηματισμούς όπως του Ανοικτού Κύκλου, της διάταξης τριγώνου, ή της ομαδικής συνεργασίας.

Ως πλέον κατάλληλη θεωρούμε την τοποθέτηση των θρανίων σε «σχήμα Π», που ενδείκνυται για την πραγματοποίηση της διδασκαλίας, αφού, προσφέρει ευκαιρίες διαπροσωπικής επικοινωνίας και δημιουργίας κλίματος ομαδικής συνεργασίας, ειδικότερα μάλιστα μετά τον χωρισμό των εκπαιδευομένων σε υποομάδες. Προσφέρει: «Υψηλό βαθμό ορατότητας μεταξύ των μελών της ομάδας, άμεση πρόσβαση του εκπαιδευτή στους εκπαιδευόμενους, υποκίνηση για ενεργή συμμετοχή και ευκαιρίες διαπροσωπικής επικοινωνίας»(Βαλάκας,2008)

Με τον τρόπο αυτό έχουμε ως εκπαιδευτές τη δυνατότητα άμεσης προσέγγισης των εκπαιδευομένων, μπορούμε να κινούμαστε άνετα ανάμεσά τους για να ελέγχουμε την εξέλιξη της τεχνικής που εφαρμόζεται κάθε στιγμή, αλλά επιπλέον, λόγω ακριβώς της συγκεκριμένης διάταξης των θρανίων, μπορούμε να επεμβαίνουμε και να επιβλέπουμε ατομικά τον κάθε εκπαιδευόμενο, παρεμβαίνοντας, βοηθώντας τον και ενθαρρύνοντάς τον.

Λέξεις: 2871

8 Βιβλιογραφία:

Aviram, A. (2001). From ‘*computers in the classroom*’ to mindful radical adaptation by education systems to the emerging cyber culture, *Journal of Educational Change*, 1, 331-352

Βαϊκούση Δ., Βαλάκας, Ι., Γιαννακοπούλου Ε, Γιάστας Ι Κόκκος, Α, (2008). ‘*Εκπαίδευση Ενηλίκων. Εκπαιδευτικές Μέθοδοι – Ομάδα Εκπαιδευομένων*’, τ. Δ΄. Πάτρα, εκδόσεις Ε.Α.Π.

Βεργίδης, Δ., Καραλής Α. (2008) «*Σχεδιασμός Οργάνωση και Αξιολόγηση προγραμμάτων*» Εισαγωγή στην εκπαίδευση Ενηλίκων τ. Γ΄. Πάτρα, εκδόσεις Ε.Α.Π.

Courau, S. (2000). ‘*Τα βασικά «Εργαλεία» του Εκπαιδευτή Ενηλίκων*’, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Jackson L & Caffarella R (1994) *Experiential Learning: A new approach*, San Fransisco, Jossey- Bass

Jarvis, P. (2004). ‘*Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*’, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Κόκκος Α Φραγκούλης Σ (2010) *Μέθοδος σχεδιασμού διδακτικής ενότητας*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο http://edu4adults.blogspot.com/2010/10/blog-post_01.html#ixzz1F6AFWRVa

Long, H. (1983). *Adult learning, Research and practice*, N. York, Cambridge.

Παπάνης Α (2010) *Εκπαίδευση ενηλίκων*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο http://edu4adults.blogspot.com/2010/03/blog-post_5068.html#ixzz1FSocDuBO